

## ОЦІНКА НАМІРІВ ТА ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ: ОСНОВНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТІВ МТД В УКРАЇНІ

**МИРГОРОД Валерія Валеріївна** - кандидат юридичних наук, доцент,  
докторант Сумського державного університету

<https://orcid.org/0000-0002-3302-221X>  
DOI 10.32782/LAW.UA.2023.2.38

Досліджуючи теоретичні напрацювання вітчизняних й іноземних вчених, аналізуючи національне законодавство та ознайомлюючись із практиками його застосування, вивчаючи провідні міжнародні і закордонні специфіки оцінювання вказаних проєктів/програм, а також виходячи з результатів власних наукових напрацювань, пропонуємо, у межах окресленої системи координат, виділити підгрупи основних та додаткових (факультативних) критеріїв оцінки ефективності реалізації проєктів/програм МТД в Україні. Логіка цього підходу обумовлюється тим, що за роки незалежності, Україною було залучено понад 1500 проєктів/програм МТД виконання яких вже завершено, а кожен із них орієнтований на різні сфери й напрями соціально-економічного, політичного, культурного розвитку держави. Об'єктивно, вони спрямовані на вирішення різного ступеня складності й характеру завдань, що, в свою чергу, унеможлиблює належне їх оцінювання за широким спектром критеріїв. Із огляду на цю обставину, виокремлюється й обґрунтовується доцільності основних таких критеріїв. У той же час, зважаючи на визнану й задекларовану необхідність суттєвого удосконалення існуючого правового забезпечення окресленої сфери, для повноти й всебічності дослідження пропонується застосувати діапазон додаткових (факультативних) критеріїв, які, у більшості випадків, прийнятні для певного напрямку. Застосування останніх буде виправданим, зважаючи на необхідність розбудови комплексної системи залучення, використання, контролю й оцінки ефективності реаліза-

ції проєктів/програм МТД в Україні, адже результати оцінювання можуть бути взяті до уваги лише при удосконаленні певних аспектів вітчизняного законодавства з цього питання. В межах нашого дослідження було виділено дві групи критеріїв ефективності використання МТД – основні критерії та додаткові (факультативні). Обґрунтовано, що до основних критеріїв ефективності належить: 1) фактична реалізація проєкту/програми МТД; 2) перспективи подальшої підтримки напрямку, в якому відбувалося залучення МТД; 3) результати реалізації проєкту/програми МТД; 4) стійкість та стабільність реалізації проєкту/програми МТД; 5) формування інтеграційних процесів за наслідками реалізації проєкту/програми МТД. До додаткових (факультативних) критеріїв належить: 1) протидія ризикам сектору безпеки і оборони; 2) економічна стійкість та розвиток за фактом використання МТД; 3) реалізація принципів державного управління; 4) виконання Україною міжнародних зобов'язань; 5) досягнення результатів соціального характеру; 6) поглиблення міжнародної співпраці; 7) вплив на формування інвестиційного клімату; 8) вплив громадянського суспільства на реалізацію проєктів/програм МТД; 9) вдосконалення інформаційного, технічного, наукового, кадрового забезпечення систем управління в сфері публічного адміністрування.

Ключові слова: міжнародна технічна допомога, ефективність реалізації проєктів МТД, критерії оцінки, оцінка намірів, оцінка результативності.

Аналізуючи положення чинного законодавства у цій і суміжних сферах, ознайомлюючись із змістом проєктів/програм МТД, що реалізуються в Україні та секторами спрямування фінансових й інших відповідних ресурсів і послуг, базуючись на власних наукових розробках, вважаємо за доцільне виділити й предметно сфокусувати увагу на таких основних критеріях як: 1) фактична реалізація проєкту/програми МТД; 2) перспективи подальшої підтримки напрямку, в якому відбувалося залучення МТД; 3) результати реалізації проєкту/програми МТД; 4) стійкість та стабільність реалізації проєкту/програми МТД; 5) формування інтеграційних процесів за наслідками реалізації проєкту/програми МТД. Обґрунтування цих критеріїв наведено в Таблиці 1 через призму оцінки намірів реалізації проєктів/програм МТД та оцінки результативності реалізації таких проєктів.

1. Фактичне втілення проєкту/програми МТД є ключовим аспектом, що визначається ефективністю. Однією з важливих складових визначення результативності проєктів є оцінка повноти та своєчасності виконання запланованих завдань. Це означає порівняння намірів реалізації проєктів/програм МТД з фактичними результатами. Якщо заплановані наміри не були повністю та своєчасно втілені, це може вплинути на оцінку ефективності проєкту/програми, надаючи йому менші бали. Цей критерій вважається одним з ключових у оцінці ефективності реалізації проєктів/програм МТД в Україні, оскільки дозволяє оцінити відповідність результатів задуманим цілям. Його важливість полягає в тому, що він допомагає визначити реальний обсяг виконаних робіт в рамках проєкту.

Процедура оцінювання за вказаним критерієм буде носити характер співставлення

Таблиця 1. Основні критерії оцінки ефективності реалізації проєктів/програм МТД в Україні

№ п/п	Критерій ефективності реалізації проєкту/програми МТД	Оцінка намірів реалізації проєктів/програм МТД	Оцінка результативності реалізації проєктів/програм МТД
1.	Фактична реалізація проєкту/програми МТД	Повнота та своєчасність реалізації проєктів МТД	Оцінка повноти та своєчасності реалізації проєктів МТД
2.	Перспективи подальшої підтримки напрямку, в якому відбувалося залучення МТД	Подальша підтримка (в тому числі фінансування) напряму на який був орієнтований проєкт МТД	З'ясування чи мала місце подальша підтримка (в тому числі фінансування) напряму на який був орієнтований проєкт МТД
3.	Результати реалізації проєкту/програми МТД	Сприяння започаткування чи активізації конструктивних процесів відповідного спрямування (прямого чи опосередкованого) внаслідок реалізації проєктів МТД	Виявлення започаткування чи активізації конструктивних процесів відповідного спрямування (прямого чи опосередкованого) внаслідок реалізації проєктів МТД
4.	Стійкість та стабільність реалізації проєкту/програми МТД	Стійкість проєкту МТД до змін різного характеру під час його реалізації	Оцінка стійкості проєкту МТД до змін різного характеру під час його реалізації
5.	Формування інтеграційних процесів за наслідками реалізації проєкту/програми МТД	Інтеграція результатів проєкту МТД в інші сфери суспільного життя певного регіону чи країни в цілому.	З'ясування чи мала місце інтеграція результатів проєкту МТД в інші сфери суспільного життя певного регіону чи країни в цілому.

*Джерело: складено автором.*

заявлених, у поданій відповідній документації, реципієнтом завдань та задач, на вирішення яких йому була потрібна МТД від донора, та фактично отриманих результатів щодо виконання цих завдань та задач після реалізації проекту/програми МТД. Іншими словами передбачається, якщо виконані 100 % поставлених завдань, то ефективність проекту/програми за вказаним критерієм буде носити максимальну оцінку. Та навпаки, якщо жодне з завдань, для виконання яких злучалась МТД не виконане, то відповідно оцінка буде мінімальною.

2. Перспективи подальшої підтримки напрямку, у якому відбувалося залучення МТД, залежать від досягнення задовільних показників у реалізації проектів/програм МТД, що можливе лише за сприятливих умов різного походження та характеру. Проте широкий спектр реальних, часто не прогнозованих викликів, загроз і ризиків для сектора національної безпеки й оборони унеможливує або ускладнює успішне виконання таких проектів/програм МТД. Особлива увага, у цьому сенсі, приділяється тим проектам, реалізація яких триває декілька років, що несе додаткові ризики для них і, відповідно, для певного напрямку. З цього приводу, важливою складовою ефективного використання МТД є вжиття заходів із подальшої системної, злагодженої і належної підтримки напрямів, на які були орієнтовані проекти/програми МТД, і які фінансувались різними суспільними інституціями.

Саме тому, на нашу думку, знаковим питанням, яке вимагає особливої уваги є й те: чи мала місце подальша підтримка (в тому числі фінансування) напрямку на який був орієнтований проект МТД? Вважаємо, що, традиційно, напрями на які була орієнтована відповідна допомога мають стабільно розвиватись та отримувати подальшу підтримку донорів та суспільства для вирішення проблем попередньо окреслених та суміжних проблем. Адже, як відомо, головними умовами для залучення та отримання МТД є відсутність можливостей розв'язати певне проблемне питання за рахунок власного ресурсного забезпечення. Залучення МТД також можливе у випадку, якщо поточні спроможності держави не дають бажаного

ефекту. При цьому, досягнення задовільного результату має не лише започаткувати чи активізувати певні конструктивні процеси відповідного спрямування (прямого чи опосередкованого), а й отримувати подальшу підтримку з боку зацікавлених сторін, реально сприяючи поступальному розвитку того чи іншого напрямку.

3. Результати впровадження проекту/програми міжнародної технічної допомоги (МТД) відомі всім. Відомо, що виникнення ініціатив залучення МТД обумовлене реальними важливими потребами держави, регіону, громади або іншої організації, вирішення яких в сучасних умовах зазвичай неможливе без залучення зовнішніх ресурсів та послуг, включаючи МТД. Наприклад, одним із наочних прикладів є залучення різноманітних проектів/програм МТД для досягнення загальної мети, передбаченої Статутом ООН – забезпечення колективної екологічної безпеки, зокрема, шляхом протидії наслідкам Чорнобильської катастрофи. Для досягнення такої мети вже було реалізовано ряд проектів/програм, успішна реалізація яких має забезпечити протидію небезпечним наслідкам або мінімізацію негативних факторів техногенного, екологічного та іншого характеру.

Загалом же, мова йде про те, наскільки внаслідок реалізації конкретного проекту/програми МТД було вирішено проблему, для якої останній залучався. І, відповідно, чи сприяло таке розв'язання належній реалізації функцій держави та місцевого самоврядування, або очікуваному функціонуванню певного господарюючого суб'єкта, або розвитку певної сфери, або досягнення інших соціально значущих результатів. Окрім цього, цей критерій має визначити, як у подальшому суспільство використало результати від залучення МТД.

4. Успішна реалізація проекту чи програми міжнародної технічної допомоги вимагає стійкості та стабільності. Здійснення багатьох таких проектів виявляється тривалим процесом. Оскільки деякі види робіт або послуг вимагають багато часу для досягнення результатів, а також через специфіку допомоги в окремих сферах та інші фактори, часто досягнення мети можливе лише у

середньо- або довгостроковій перспективі. Це призводить до того, що більшість проєктів міжнародної технічної допомоги реалізуються на тривалій основі, що неминує створює певні ризики для їх успішної реалізації. Отже, важливим аспектом під час виконання таких проєктів є їхня стійкість до різних змін, які можуть бути політичного, правового, економічного, технічного, технологічного чи соціального характеру. Динамічні та непередбачувані зміни у цих сферах можуть ускладнити або навіть перешкодити вчасній реалізації проєкту чи програми міжнародної технічної допомоги. Це може призвести до невдоволення очікуваними результатами і створити проблеми, що негативно впливають на імідж України. Усе це ускладнює досягнення соціально значущих результатів від таких проєктів чи програм.

Тому, важливим є питання оцінки стійкості проєктів/програм МТД до різних подразників, адже суттєва трансформація поточної парадигми для його виконання, зазвичай, формує менш сприятливі умови. Відповідно, існування широкого діапазону санкціонованих варіантів досягнення закладених намірів у поєднанні зі стійкою й раціональною державною політикою в аналізованій сфері має сприяти стійкості таких проєктів/програм до дії широкого кола суб'єктивних чинників. Забезпечення стійкості проєкту/програми надасть змогу розраховувати на отримання значущих для державно-приватного сектору результатів, формувати стратегії розвитку державного, регіонального, місцевого чи локального масштабів, сприяючи тим самим необхідному поступальному зростанню вітчизняного економічного сектора.

5. Формування інтеграційних процесів за наслідками реалізації проєкту/програми МТД. Досягнення задовільних показників у рамках реалізації того чи іншого проєкту/програми МТД, нерідко, супроводжується певними позитивними надбаннями розвитку відповідної сфери або задоволення потреб суспільства. Усвідомлюючи існування тісних й розгалужених взаємозв'язків між всіма сферами суспільного життя, можемо припустити, що певні зміни відносно однієї сфери, за підсумками використання МТД,

можуть позначитися й на інших. Виникнення чи посилення конструктивних процесів, за підсумками аналізованої діяльності може відчутно, сприятливо відобразитися й на інших аспектах функціонування держави чи життєдіяльності населення. Це, в свою чергу, може породити ряд інших тенденцій чи процесів у межах інших сфер справляючи загальний позитивний ефект.

Переконані, що навіть окремі підсумки вирішення певного проблемного питання технічного характеру позначиться, до прикладу, на відповідній соціальній сфері, підтверджуючи тезу про можливість інтеграція результатів проєкту/програми МТД. Із огляду на існування міжнародних практик, до прикладу Організації економічного співробітництва та розвитку щодо оцінки аналізованих проєктів, то однією з базових позицій залишається виявлення взаємодії, підтримки й не суперечності між собою останніх [1].

Відносно іншої підгрупи – додаткових (факультативних) критеріїв, певну сукупність яких доцільно буде застосовувати для оцінювання окремих проєктів, то вони також мають вагоме значення для належної характеристики підсумків цих строкових заходів. Враховуючи попередні наші дослідження у сфері залучення, використання та моніторингу за МТД в Україні, вважаємо, що найбільш обґрунтованим буде наступний перелік цієї групи критеріїв: 1) протидія ризикам сектору безпеки і оборони; 2) економічна стійкість та розвиток за фактом використання МТД; 3) реалізація принципів державного управління; 4) виконання Україною міжнародних зобов'язань; 5) досягнення результатів соціального характеру; 6) поглиблення міжнародної співпраці; 7) вплив на формування інвестиційного клімату; 8) вплив громадянського суспільства на реалізацію проєктів/програм МТД; 9) вдосконалення інформаційного, технічного, наукового, кадрового забезпечення систем управління в сфері публічного адміністрування. В Таблиці 2 наведено обґрунтування змісту кожного з додаткових критеріїв ефективності реалізації проєктів/програм МТД через призму оцінки намірів та оцінки результативності реалізації таких проєктів.

**Обговорення, дискусії, актуально**

Таблиця 2. Додаткові (факультативні) критерії оцінки ефективності реалізації проєктів/програм МТД в Україні

№ п/п	Критерій ефективності реалізації проєкту/програми МТД	Оцінка намірів реалізації проєктів/програм МТД	Оцінка результативності реалізації проєктів/програм МТД
1.	Протидія ризикам сектору безпеки і оборони	Сприяння протидії державою й суб'єктами приватно-правових відносин відповідним загрозам і мінімізації ризиків сектору безпеки та оборони різного характеру й країн походження внаслідок реалізації проєкту МТД	Оцінка рівня ефективності сприяння протидії державою й суб'єктами приватно-правових відносин відповідним загрозам і мінімізації ризиків національній безпеці України різного характеру та країн походження внаслідок реалізації проєкту МТД
2.	Економічна стійкість та розвиток за фактом використання МТД	Посилення економічної стійкості та сприяння забезпечення поступального економічного розвитку внаслідок реалізації проєкту МТД	Оцінка рівня економічної стійкості та сприяння забезпечення поступального економічного розвитку внаслідок реалізації проєкту МТД
3.	Реалізація принципів державного управління	Повноцінна й своєчасна реалізація функцій держави та місцевого самоврядування за рахунок отриманих фінансових й інших ресурсів і послуг у рамках МТД	Оцінка ефективності реалізації відповідних функцій держави та місцевого самоврядування за рахунок отриманих фінансових й інших ресурсів і послуг у рамках МТД
4.	Виконання Україною міжнародних зобов'язань	Забезпечення, шляхом використання фінансових й інших ресурсів і послуг отриманих у рамках МТД, сприяння започаткування чи прискорення виконання Україною відповідних зобов'язань передбачених міжнародними, міждержавними конвенціями, угодами та договорами	Оцінка рівня забезпеченості сприянню започаткування чи прискорення виконання Україною відповідних зобов'язань передбачених міжнародними, міждержавними конвенціями, угодами та договорами, завдяки використанню фінансових й інших ресурсів і послуг отриманих у рамках МТД
5.	Досягнення результатів соціального характеру	Досягнення позитивних результатів соціального характеру	Оцінка рівня позитивних результатів соціального характеру
6.	Поглиблення міжнародної співпраці	Поглиблення міжнародної чи міждержавної взаємодії в умовах перебігу глобалізаційних процесів та реалізації проєвропейського вектору розвитку Української держави	Оцінка ступеня посилення міжнародної чи міждержавної взаємодії за підсумками реалізації проєкту МТД в Україні
7.	Вплив на формування інвестиційного клімату	Посилення становища України з позиції формування сприятливого інвестиційного клімату останньої	Оцінка становища України з точки зору формування сприятливого інвестиційного клімату останньої внаслідок реалізації проєкту МТД
8.	Вплив громадянського суспільства на реалізацію проєктів/програм МТД	Посилення ролі громадянського суспільства із широкого спектру питань, розгляд і пропозиції щодо розв'язання яких, матимуть позитивне значення для певної сфери державної діяльності й інших конструктивних заходів	Оцінка ролі громадянського суспільства із відповідного кола питань за підсумками реалізації проєкту МТД
9.	Вдосконалення інформаційного, технічного, наукового, кадрового забезпечення систем управління в сфері публічного адміністрування	Зміни, в тому числі вдосконалення інформаційного, технічного, наукового, кадрового забезпечення систем управління в органах державної влади та місцевого самоврядування	Оцінка рівня виявлених змін, в тому числі вдосконалення інформаційного, технічного, наукового, кадрового забезпечення систем управління в органах державної влади та місцевого самоврядування внаслідок реалізації проєкту МТД.

*Джерело: складено автором.*

1. Протидія ризикам сектору безпеки і оборони. Широке коло складних питань із системного й раціонального забезпечення національної безпеки та оборони були і залишаються пріоритетними для України. За поточних, динамічних і, нерідко, складно прогнозованих трансформацій у різних сферах державного регулювання, потреба в існуванні безпечного становища, набуває особливого значення. Існування широкого діапазону реальних загроз і значної кількості ризиків мотивує існування гострої необхідності щодо ефективної системної реалізації державної політики за окресленими напрямками. Питаннями національної безпеки й оборони охоплюється широке коло сфер відносин для досягнення завдань і ефективної реалізації функцій у межах яких активно залучається МТД. Зважаючи на концентрацію небезпечних чинників й існування практик зловживань із питань реалізації ресурсів МТД вказане питання стоїть вкрай гостро, адже мова йде про забезпечення безпеки на міжнародному рівні. Відповідно, оцінка ефективності протидії таким загрозам шляхом використання ресурсів МТД може братися до уваги при з'ясуванні результативності виконаного проекту/програми. Слід також зауважити, що поширена практика залучення довготривалих проєктів/програм і, відповідно, їхня повноцінна реалізація, як правило, залежить від успішного виконання всіх завдань із кожного попереднього етапу.

2. Економічна стійкість та розвиток за фактом використання МТД. У період постіндустріальний й інформаційний розвиток суспільних формацій, питання щодо забезпечення економічної стійкості та забезпечення поступального економічного розвитку країни, залишаються одним з базових. Саме, від економічного становища держави, у суттєвій мірі залежать її реальний розвиток, спектр і обсяги спроможностей у тій чи іншій сфері суспільного життя та демонстрація її можливостей як авторитетного й дієвого регулятора суспільних відносин. Не менш важливо, наголосити, що за поточних складних конкурентних умов, отримання будь-якої переваги є надзвичайно значимим питанням для поточного й перспективного

становища вітчизняної економічної системи.

Значна частина проєктів/програм МТД прямо чи опосередковано націлена на сприяння конкурентоспроможності вітчизняної економічної системи на міжнародній арені, а також забезпеченню її поступального розвитку. З огляду, на помітно відчутну залежність розвитку держави від стану її економіки та усвідомлюючи появу негативних наслідків для економіки й чутливість вказаного сектора до дії будь-яких факторів, досить важливим, на нашу думку, є можливість прослідкувати наслідки від реалізації багатьох проєктів МТД саме з економічного боку. Саме тому, запропоновано виокремити 2 критерії за даним напрямком: 1) посилення економічної стійкості та сприяння забезпечення поступального економічного розвитку внаслідок реалізації проєкту МТД (через призму оцінки намірів реалізації проєктів/програм МТД); 2) оцінка рівня економічної стійкості та сприяння забезпечення поступального економічного розвитку внаслідок реалізації проєкту МТД (через призму оцінку результативності реалізації проєктів/програм МТД).

3. Реалізація принципів державного управління виявляється у діяльності владних інституцій, що відображає сутність держави та її соціальне призначення. Суб'єкти публічних відносин, виконуючи свої санкціоновані функції, фактично реалізують завдання держави, які вони оголошують у своїх принципах. Ця діяльність спрямована на досягнення вищої суспільної мети держави, тому ефективна та результативна робота у кожному напрямку має велике значення.

Повноцінна та своєчасна реалізація усіх функцій держави та місцевого самоврядування визнається однією з основних проблем, яка потребує вирішення. Це вимагає залучення фінансових та інших ресурсів і послуг у рамках міжнародної технічної допомоги для досягнення управлінських цілей. З досвіду випливає, що систематичне досягнення законодавчо визначених цілей часто ускладнюється внаслідок різних факторів суб'єктивного та об'єктивного характеру.

На сьогоднішній день, для досягнення задовільних показників у різних сферах суспільного життя, дедалі частіше використовуються заходи з міжнародної технічної допомоги. Таким чином, серед додаткових критеріїв оцінки ефективності реалізації проєктів і програм міжнародної технічної допомоги слід виділити: 1) повноцінне та своєчасне виконання функцій держави та місцевого самоврядування за рахунок отриманих фінансових та інших ресурсів і послуг у рамках міжнародної технічної допомоги; 2) оцінка ефективності виконання відповідних функцій держави та місцевого самоврядування за рахунок отриманих фінансових та інших ресурсів і послуг у рамках міжнародної технічної допомоги.

4. Виконання Україною міжнародних зобов'язань. Вказаний результат, у тому числі, як пріоритетний, обумовлений необхідністю для України своєчасно і в повному обсязі виконувати ряд зобов'язань передбачених міжнародними, міждержавними конвенціями, угодами та договорами. Обрання проєвропейського вектору подальшого розвитку нашої країни, закономірно, породжує перед державою широкий діапазон викликів, належне реагування на які, може передбачати необхідність реалізації взятих на себе зобов'язань.

За таких умов, досить поширеною є практика отримання фінансових й інших ресурсів і послуг у рамках МТД, саме для сприяння започаткуванню чи прискоренню виконання Україною відповідних зобов'язань передбачених міжнародними, міждержавними конвенціями, угодами та договорами. Орієнтир на вказаний результат стає базовою передумовою для вказаної допомоги й може мати значення з точки зору її обсягів і видів. Тому, нерідко, акцент саме на питаннях сприяння реалізації таких зобов'язань, дає змогу отримати конкурентні переваги перед іншими потенційними реципієнтами. Вважаємо, виконання Україною відповідних зобов'язань передбачених міжнародними, міждержавними конвенціями, угодами та договорами, в рамках реалізації проєктів/програм МТД, слід позиціонувати як один із важливих й актуальних результатів, особливо в склад-

них і часто непередбачуваних умовах сьогодення.

5. Досягнення результатів соціального характеру. З поміж розглянутих та проаналізованих аспектів, у контексті дослідження питання оцінки намірів та оцінки результативності реалізації проєктів/програм МТД, досить важливою вбачається соціальна складова результатів використання МТД. Мова, насамперед, іде про ті новації, з точки зору посилення ролі певного напрямку, які позитивно відобразились на цих чи інших сферах життєдіяльності населення, або соціальних процесах за підсумками реалізації проєкту/програми МТД.

Не виникає сумніву, що від підсумків реалізації окремої частини проєктів/програм МТД залежить і питання певних конструктивних змін соціального характеру. Такі удосконалення мають позитивно вплинути на поточну життєдіяльність соціуму формуючи сприятливі умови для мінімізації проявів суспільної напруги. Усвідомлюючи значення думки більшості суспільства для демократичних держав, особливо в умовах непоодиноких іноземних та вітчизняних інцидентів кардинальних трансформацій і, як наслідок, випадків політичної деструкції, питання соціальної сфери відіграє не останню роль. Тому, пропонується в залежності від мети проєктів/програм МТД застосовувати цей критерій з позиції оцінки ефективності реалізації останніх.

6. Поглиблення міжнародної співпраці. Вочевидь, що в сучасний період активної фази реалізації проєвропейського вектора державної політики й динамічного перебігу широкого спектру глобалізаційних процесів, виправданим убачається намір поглиблення міжнародної чи міждержавної взаємодії. З огляду на відчутне посилення ролі взаємодії та реального значення від результатів такої спільної діяльності для різних сфер і ланок національної економіки, цей результат є вкрай важливим. Значимість цього результату обумовлена й тим, що, як із попереднім характеризованим критерієм, мова може йти про перспективне зростання видів, обсягів і кількості МТД, що позитивно відобразиться на Україні. Не виникає сумніву, що з точки зору необхідного посту-

пального розвитку національної економіки, підвищення рівня ефективності функціонування державних механізмів та всілякого легального забезпечення благополуччя населення питання потенційного залучення фінансових й інших ресурсів і послуг отриманих у рамках МТД, постає вкрай гостро.

У залежності від виду МТД така взаємодія може провадитися в різних формах, забезпечуючи отримання важливого досвіду щодо спільного оперативного й дієвого розв'язання складних питань. Із огляду на поточний широкий спектр загроз і ризиків національній безпеці України вказаний вектор політики є вкрай важливим. Відповідно, такі наміри й очікувані результати слід позиціонувати як критерії оцінки проєктів МТД.

7. Вплив на створення сприятливого інвестиційного клімату в Україні визначається багатьма факторами. Поточний етап становлення держави також вказує на необхідність активного створення умов для залучення інвестицій в країну. Ситуація в цьому напрямку показує, що необхідна комплексна модернізація, яка включає в себе удосконалення законодавства і розв'язання різноманітних складних питань. Ефективне використання фінансових та інших ресурсів, отриманих через міжнародну технічну допомогу, має позитивний вплив на імідж країни та сприяє формуванню сприятливого інвестиційного середовища. Донори також проводять неофіційне оцінювання реалізації проєктів, яке враховується при прийнятті рішень щодо інвестування. Такі відомості впливають на обсяги та види інвестиційних ресурсів. Отже, забезпечення ефективного управління фінансовими та іншими ресурсами, отриманими через міжнародну технічну допомогу, визначає ступінь інвестиційної привабливості країни.

8. Вплив громадянського суспільства на реалізацію проєктів/програм МТД. Вказаний аспект, на наше переконання, також має вагомим значення для пропонованої підгрупи додаткових (факультативних) критеріїв оцінювання ефективності використання МТД. Одним із сучасних та визнаних світо-

вою спільнотою правотворчих трендів є активне залучення громадськості як одного з дієвих способів впливу на поведінку учасників тих чи інших відносин.

Практика останнього десятиріччя, як зарубіжних держав, так і України, демонструє суттєвий позитивний ефект від участі громадськості у розв'язанні широкого кола питань, зокрема в реалізації громадського контролю. Тому, з'ясування появи такого впливу чи посилення існуючої ролі буде свідчити про результативність проєктів/програм МТД.

9. Вдосконалення інформаційного, технічного, наукового, кадрового забезпечення систем управління в сфері публічного адміністрування. Вказаний критерій також має вагомим значення, адже більшість проєктів/програм МТД має за кінцеву мету вдосконалення інформаційного, технічного, наукового, кадрового забезпечення систем управління в органах державної влади та місцевого самоврядування. Відповідно, наявність очікуваних й інших якісних змін свідчитимуть про результативність того чи іншого проєкту отриманого у рамках МТД.

Безумовно, значна частина вказаних проєктів орієнтована на посилення інформаційної складової, що продиктовано особливостями поточної суспільної формації. Така думка знаходить підтримку й схвалення і в більш пізніх багатьох напрацюваннях дослідників.

#### **Література**

1. OECD (2021). Applying Evaluation Criteria Thoughtfully, OECD Publishing, Paris. from <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/543e84eden.pdf?expires=1618173415&id=id&accname=guest&checksum=FEEB969FD615E7F6B8371FFC8D2D5AD9>.
2. Rogers, A. D., Moss, P., Atkinson, J. (2012). A virtual approach to delivering technical support to developing countries provides more effective assistance, increases sustainability and builds stronger local capacity. *IET Conference Publications*. Volume. Issue 608. URL : <https://www.proceedings.com/17774.html>



**SUMMARY**

*Conducting a study of the theoretical developments of domestic and foreign scientists, analyzing national legislation and familiarizing themselves with the practices of its application, studying the leading international and foreign specifics of evaluating these projects/programs, as well as based on the results of our own scientific work, we propose, within the outlined system of coordinates, to identify subgroups of the main and additional (optional) criteria for evaluating the effectiveness of the implementation of ITA projects/programs in Ukraine. The logic of this approach is due to the fact that over the years of independence, Ukraine has attracted more than 1500 ITA projects/programs, the implementation of which has already been completed, and each of them is focused on various spheres and directions of the socio-economic, political, cultural development of the state. Objectively, they are aimed at solving tasks of varying degrees of complexity and nature, which, in turn, makes it impossible to properly evaluate them across a wide range of criteria. Given this circumstance, the expediency of the following main criteria is singled out and substantiated. At the same time, taking into account the recognized and declared need for a significant improvement of the existing legal support of the outlined sphere, for the completeness and comprehensiveness of the study, it is proposed to apply a range of additional (optional) criteria that, in most cases, are acceptable for a certain direction. The use of the latter will be justified, given the need to build a comprehensive system for attracting, using,*

*controlling and evaluating the effectiveness of the implementation of ITA projects/programs in Ukraine, since the results of the evaluation can be taken into account only when improving certain aspects of domestic legislation on this issue. Within the framework of our research, two groups of criteria for the effectiveness of the use of ITA were identified - the main criteria and additional (optional). It is substantiated that the main criteria for efficiency include: 1) actual implementation of the ITA project/program; 2) prospects for further support of the direction in which ITA was involved; 3) results of the implementation of the ITA project/program; 4) sustainability and stability of the implementation of the ITA project/program; 5) formation of integration processes as a result of the implementation of the ITA project/program. The additional (optional) criteria include: 1) counteraction to the risks of the security and defense sector; 2) economic sustainability and development based on the use of ITA; 3) implementation of the principles of public administration; 4) fulfillment by Ukraine of international obligations; 5) achievement of results of a social nature; 6) deepening of international cooperation; 7) impact on the formation of the investment climate; 8) the influence of civil society on the implementation of ITA projects/programs; 9) improvement of information, technical, scientific, and personnel support of management systems in the field of public administration.*

*Key words: international technical assistance, effectiveness of ITA projects, evaluation criteria, evaluation of intentions, evaluation of performance.*